

I Üldine ülevaade Võru valla peamistest arengusuundadest

Võru valla elanike arv 01.01.2023 seisuga oli 10 695 (2022:10 646), seega suurenes elanike arv 49 inimese võrra. Võru valla näol on tegu nn rõngasvallaga, mis ümbritseb maakonnakeskust Võru linna. Valla pindala on 952 ruutkilomeetrit.

Võru vallas on 188 asustusüksust – viis alevikku (Vastseliina, Parksepa, Kose, Väimela ja Sõmerpalu) ja 183 küla. Valla administratiivkeskus paikneb Võru linnas. Kogu valla territooriumi peamiseks tõmbekeskuseks on Võru linn, kuhu valla elanikud liiguvad tööle ja erinevaid teenuseid tarbima. Nii pindalalt kui ka elanike arvult on tegu Eesti keskmisest suurema omavalitsusüksusega.

II Võru valla arengukava aastateks 2020-2030

Võru valla arengukava visiooni kohaselt on vald aastaks 2030 suurepärase elukeskkonnaga, tugev, arukas ja uuendustele avatud omavalitsus, mida iseloomustavad:

- koostegemine ja tugevad kogukonnad;
- tublid ja tõhusad teenusekeskused;
- mitmekesised ja tervist edendavad vaba aja veetmise võimalused;
- kaasaegne taristu ja heakorrastatud avalik ruum;
- tugev ettevõtlus ja „piirkonnaülesed pärlid“.

Visiooni poole liikumine toimub läbi viie programmi (P) rakendades 6 meetet (M).

Arengukava strateegilised programmid

P1: „Koostöö ja tugevad kogukonnad“

Soovitud seisund: Võru vald teeb tihedat koostööd Võru linna, teiste omavalitsusüksuste, riigi ja ettevõtjatega ning toetab kogukondade arengut.

Programmi tegevussuundadeks on:

- koostöö riigi, maakonnakeskuse ja teiste omavalitsustega piirkonnaülesete investeeringute ja arendustegevuste elluviimiseks;
- koostöö kogukondade, III sektori ja eraettevõtjatega teenuste osutamisel;
- identiteedi tugevdamine;
- kogukondade võimestamine ja omaalgatuste toetamine.

P2: „Tublid ja tõhusad teenuskeskused“

Soovitud seisund: Võru valla kõigis piirkondades on kättesaadavad peamised avalikud teenused, mis on heal tasemel ning vajaduspõhiselt ja tõhusalt korraldatud.

P3: „Tervislik vaba aeg“

Soovitud seisund: Võru vallas on mitmekesised spordi- ja rekreatsioonivõimalused kõigile eaja huvigruppidele. Vallas tegeletakse tulemuslikult terviseedenduse ja -teadlikkusega. Võru valla inimesed on terved.

P4: „Kaasaegne taristu ja heakorrastatud avalik ruum“

Võru valla teed on heas korras ja hooldatud, tagatud on ühendused maakonnakeskuse ja kohalike keskustega. Kõigile soovijatele on tagatud kiire internetiühendus. Valla kommunaalmajandus on kaasaegne, vajaduspõhiselt korraldatud ja energiasäästlik. Valla avalik ruum on kaasaajastatud, vald on ilus ja heakorrastatud. Valla elanikud on keskkonnateadlikud.

5: „Tugev ettevõtlus ja piirkonnaülesed pärlid“

Soovitud seisund: Võru valda iseloomustab tugev ning kõrge lisandväärtusega ettevõtlus. Piirkonna tunnusobjektid (Vastseliina piiskopilinnus, Piusa külastuskeskus) on välja arendatud rahvusvahelise mõjuga külastuskohtadeks. Vallas on kaasaegsed kaugtöövõimalused. Ettevõtluse arenguks on tagatud heal tasemel taristu. Vallas on arenenud ettevõtlus- ja turismivõrgustikud.

Arengukava meetmed, ülevaade arengukava täitmises

Arengukava kohaselt liigutakse strateegilistes programmides sõnastatud seisundite (eesmärkide) poole tegutsedes läbi kuue meetme:

- Meede 1: Haridus ja noorsootöö
- Meede 2: Kultuur, sport, rahvatervis ja vaba aeg
- Meede 3: Sotsiaalhoolekanne ja tervishoid
- Meede 4: Taristu ja kommunaalmajandus
- Meede 5: Ettevõtlus
- Meede 6: Juhtimine

Meede 1: Haridus ja noorsootöö

Võru vallas on kuus koolieelset lasteasutust ja Orava kooli juures tegutseb lasteaiarühm, kus 2022/2023 õppeaastal oli 466 last (seisuga 10.11.2022):

- Vastseliina Lasteaed – 75 last;
- Väimela Lasteaed Rukkilill – 89 last;
- Puiga Lasteaed Siilike – 99 last;
- Sõmerpalu Lasteaed Lepatriinu – 59 last;
- Lasva Lasteaed Pargihaldjas – 76 last;
- Parksepa Lasteaed – 59 last;
- Orava Kool – 9 last.

Alusharidust pakub lisaks eelnimetatud lasteasutustele MTÜ Terve Pere Selts, kus käib 26 last. Vallas tegutseb Vastseliina Muusikakool ning riigile kuuluv kutseõppeasutus Võrumaa Kutsehariduskeskus Väimelas.

Võru valla üldhariduskoolides käis 2022/2023 õppeaastal (seisuga 10.11.2022) 1077 õpilast. Valla koolid on:

- Parksepa Keskkool – 315 õpilast;
- Vastseliina Gümnaasium – 271 õpilast;
- Puiga Põhikool – 175 õpilast;
- Kääpa Põhikool – 150 õpilast;

- Osula Põhikool – 139 õpilast;
- Orava Kool – 27 õpilast.

Võru valla koolides pakutakse huviringide kaudu väga mitmekesist huviharidust, lisaks osalevad valla õpilased Võru linnas asuvate huvikoolide tegevustes. Võru vallas makstakse toetust Võru vallas elava 7-19 aastase lapse huvihariduse või -tegevuse õppemaksu (osalustasu) katmiseks ning laagris ja võistlustel osalemise toetust, mida saab taotleda rahvastikuregistri andmetel Võru vallas elava lapse laagrites ja võistlustel (turniiridel ja konkurssidel) osalemiseks. Samuti on õppekoha maksumuse toetus MTÜdele ja klubidele, kes võimaldavad Võru valla lastel ja noortel tegeleda neid huvitavate huvialadega.

Võru vald jagab hariduse valdkonnas järgnevaid toetusi: kooli mineva lapse toetus, kooli lõpetamise toetus, õpilastranspordi sõidukulude hüvitamise toetus.

Võru vald osales laiapõhjalises koosloomeprojektis “Lõimitud teenused koolist väljalangemise ennetamiseks Võru maakonnas”, mille tulemusena rakendatakse Võru maakonnas uusi valdkondade üleseid lahendusi õpilaste koolist väljalangemise riski varajaseks märkamiseks ning õpilaste toetamiseks. Koostöös Võrumaa Arenduskeskusega viidi ellu mahekokkuleppe täitmiseks vajalikke tegevusi.

Suuremad investeeringud hariduse valdkonnas 2022. aastal:

- Puiga koolihoone juurdeehitusega alustamine, koguinvesteeringu maksumus 3 586 147 eurot (tööde valmimise tähtaeg 08.08.2023);
- Parksepa keskkooli parkla uuendamine ja liikluskorralduse muutmine summas 16 347 eurot;
- Osula kooli parkla uuendamine ja liikluskorraldus muutmine summas 9611 eurot;
- Puiga kooli staadioni korrastamine summas 11 950 eurot;
- Vastseliina Gümnaasiumi kuuri katuse vahetus summas 17 640 eurot;
- Kääpa kooli aktiivsusseina rajamine summas 7133 eurot;
- Puiga kooli kooli IT seadmete soetamine summas 26 623 eurot;
- Vastseliina Gümnaasiumi keemia-füüsikaklassi väljatõmbekapi soetamine summas 11 844 eurot;
- Osula kooli arvutiklassi serveri ümbertõstmine ja uue kapi paigaldamine summas 7022 eurot.
- Vastseliina lasteaia parkimisala laiendamine summas 3580 eurot;
- Õhukvaliteedi mõõtmislahendused lasteasutuse hoonetesse summas 33 536 eurot (Haridusministeeriumi sihtotstarbeline toetus)
- Väimela lasteaia tasandusrühma mööbli soetamine summas 8568 eurot;
- Parksepa lasteaia õppevahendite hoidla ehitamine summas 7712 eurot;
- Vastseliina lasteaia piirdeaia ehitamine summas 25 164 eurot.

Võru vallas on kolm noortekeskust: Vastseliinas, Sõmerpalus ja Kääpal. Puiga Rahvamaja kultuuri- ja noorsootööjuht, tegeleb aktiivselt Puiga, Kose ja Meegomäe piirkonna noortega Kose noortetoas ning Parksepa kultuuri- ja noorsootööjuht teeb noorsootööd Parksepa noortemajas. Orava piirkonna noored käivad koos Orava noortekeskuses, mis asub ühes hoones rahvamaja ja raamatukoguga. Võru valla noori teenindab ka MTÜ Võru Noortekeskus, mida Võru vald toetab ka rahaliselt.

Noortekeskused on noortele huvitavate ja arendavate tegevuste paigaks. Noortekeskustes leiavad noored abi, tuge, erinevaid tegevusi, saavad uusi kogemusi, leiavad uusi sõpru ning loovad kontakte. Noored õpivad noortekeskuses igapäevaseks toimetulekuks vajalikke sotsiaalseid oskuseid, eakaaslaste ja teistega suhtlemist, vastutust, samuti õpivad nad oma ideedele rahastuse otsimist ning ideede ellu viimist. Olulisel kohal on koostöö kohaliku kogukonnaga ja omavaheline meeskonnatöö.

Võru vald toetab noorte omaalgatusi st noori, noortegruppe, noorteühinguid ja organisatsioone, et aidata kaasa noorte aktiivsemaks muutumisele ja omaalgatuse tugevnemisele, pakkuda valla noortele ja noortegruppidele ressursse tegevuste elluviimiseks ning suurendada noorte projektikirjutamise, -elluviimise ja -aruandluse oskusi.

2022. aastal korraldati Võru vallas taas õpilasmalev, mis on muutumas noorte seas aina populaarsemaks. Malevas oli võimalus osaleda päevases ja ööbimisega rühmas, kummaski osales 20 valla noort vanuses 13-16 aastat.

Võru vald toetab noorsootöötajate kvalifikatsiooni tõstmist läbi erinevate koolituste. Aruandeaastal kirjutati ja veeti eest maakondlikku Ukraina-Eesti noorte lõimimise koostööprojekti ja tehti algust noortevaldkonna töökorralduse muudatuste planeerimisega.

Suuremad investeeringud noorsootöö valdkonnas 2022. aastal:

- Vastseliina noortekeskuse akustiliste plaatide paigaldamine summas 11 289 eurot.

Meede 2: Kultuur, sport, rahvatervis ja vaba aeg

Võru vallas tegutseb 5 kultuurimaja/rahvamaja: Lasva Rahvamaja, Orava Kultuurimaja, Parksepa Rahvamaja, Puiga Rahvamaja ja Vastseliina Rahvamaja. Parksepa ja Puiga rahvamajad asuvad koolidega samas majas ja kasutavad tegutsemiseks kooli ruume ja saali. Lisaks on Võru vallas mitmed väiksemad külamajad, milles tegutsevad MTÜd pakuvad kohalikele elanikele erinevaid võimalusi huvitegevuste ja koolituste läbiviimiseks nt Navi seltsimaja, Kungla seltsimaja, Loosi seltsimaja, Tsolgo rahvamaja. Endise Sõmerpalu Põhikooli hoone baasil tegutseb SA Sõmerpalu Teenuskeskus, mille üheks ülesandeks on vaba aja tegevuste pakkumine. Valla huviringide tegevused toimuvad ka Roosu talu vabaajakeskuses.

2022. aastal toimus igas kvartalis ümarlaud mittetulundusühingute esindajatega ning arengukava kaasamiskoosolekud igas Võru valla piirkonnas. Mittetulundusühingutele eraldati tegevustoetusi ja kaeti projektide omaosalusi. Põhilised tegevused, milleks toetust eraldati oli koristustalgute, külapäevade, õpitubade, õppesõitude, spordipäevade ning traditsiooniks saanud jüripäevade ja jaanipäevade korraldamiseks. Lisaks toetati külavanemate tegevust taotluste alusel.

2022. aastal korraldati järgmised suuremad üritused:

- Vabariigi Aastapäev;
- Sädeinimeste tunnustamine;
- Ürituste sari 5 Võru valla päeva;
- MTÜ esindajate motivatsioonireis;
- Väikeste vallakodanike ja nende perede austamine (lusikapidu);
- Lasva järvemuusika;

- Eakate päeva tähistamine koostöös Võru Pensionäride Päevakeskusega.
- Kultuuritöötajate ja seltsielu edendajate mõttetalgud, veebipõhised koolitused.

Lisaks korraldati mitmeid väiksemaid üritusi Võru, Sõmerpalu, Lasva, Vastseliina ja Orava piirkonnas. Võru vallas toimusid ka traditsioonilised Lindora laat, Mihklilaat Sulbis ja Vastseliina Maarahva Laad.

Võru vald osales Euroopa kultuuripealinn Tartu 2024 programmi ettevalmistamise tegevustes.

2022. aastal osaleti Võrumaa Arenduskeskuse eestvedamisel projektis „Kultuur ja eripära tegevuskava Loov Võru Maakond koostamiseks vajalikud uuringud ja analüüsid“, mille tulemusena valmis kultuur ja eripära tegevuskava „Loov Võru maakond“ ning loomemajanduse teekaardid maakonna kohalikele omavalitsustele.

Võru vallas koordineerib raamatukoguteenuse osutamist Võru Vallaraamatukogu, mis asub Parksepas. Haruraamatukogud asuvad Kirepis, Kääpal, Lasval, Osulas, Oraval, Puigal, Sõmerpalus, Tsolgos, Vastseliinas ja Vana-Vastseliinas. Lisaks on Hanikase ja Otsa teeninduspunktid. Raamatute laenutuskastid on Parksepas ja Vastseliinas. Kõikides haruraamatukogudes on raamatute tagastuskastid. 2022. aastal toimusid raamatukogu töötajate ühised õppepäevad ning osaleti Võru valla sünnipäeva üritustel erinevate tegevustega. 2022. aastal paigaldati raamatute automaatne laenutuskast Vastseliina.

Võru vald toetab spordiklubide tegevust ja traditsiooniliste spordiürituste korraldamist. 2022. aastal toetati järgmiste spordiklubide ja traditsiooniliste spordiürituste korraldamist: Võru-Väimela maanteejooks, rahvaspordipäevad piirkondades. Vald toetas veel osalemist MSL Jõud võistlustel ja valdade vahelistel võistlustel (tali- ja suvemängud).

Väimela Tervisekeskuse pakutavad teenused on ujumisõpetuse tunnid alates beebiujumisest täiskasvanute ujumisõpetuseni. Lasteaiad ja koolid viivad tervisekeskuses läbi ujumisõpetuse programme ja tunde. Kord nädalas on korraldatud ujumine puuetega inimestele. Lisaks toimuvad vesiaeroobika treeningud täiskasvanutele ja eakatele. Võimalik on käia jõusaalis, mängida lauatennist ja squash. Tervisekeskuses saab kasutada üldsuna, aurusauna ja tunnisuna teenuseid. Lastele pakutakse sünnipäeva pidamise võimalust koos ujula kasutamisega. Lisaks eelnimetatule on tervisekeskuses tervisekapsel ja solaarium. Tervisekeskuse juurde kuulub staadion, mida kasutatakse peamiselt jalgpalli mängudeks.

Võru vallas on väga mitmekesised sportimisvõimalused. Spordisaalid ja staadionid/spordiplatsid on kõigi munitsipaalkoolide juures. Väimelas asub maakondliku tähtsusega Väimela Tervisekeskus, kus on maakonna ainus ujula ning Vastseliinas asub Eestis ainulaadne multifunktsionaalne spordiväljak. Võru vallas asub ka Eestis ainulaadne Kütioru suusakeskus, mis pakub mitmekülgseid võimalusi mäesuusatamiseks ja lumelauaga sõitmiseks. Sõmerpalus asub Euroopa üks suurim statsionaarne motokrossi sisehall Adrenalin Arena, mis pakub aastaringselt soodsaid ning mugavaid treening- ja võistlustingimusi sportlastele, harrastajatele ja entusiastidele.

2022. aastal valmis Võrumaa Arenduskeskuse eestvedamisel Võru maakonna tervise- ja heaoluprofiil 2022 ning tervise edenduse tegevuskava aastateks 2023-2026.

Valdkonna suuremad investeeringud 2022. aastal:

- Puiga madalaseiklusraja rajamine summas 19 548 eurot;
- Hanikase külakeskuse varuväljapääsu ehitamine summas 26 350 eurot;

- Kirumpää linnuse varemete konserveerimine summas 12 084 eurot sh valla osalus 5055 eurot (Muinsuskaitseameti toetus);
- Lasva veetorni katuse rekonstrueerimine summas 19 135 eurot;
- Vastseliina spordihoone pesuruumi remont summas 5000 eurot;
- Vagula järvele Järveres püügiplatvormi ja infostendi paigaldamine summas 13 193 eurot sh valla osalus 5277 eurot (KIK Keskkonnaprogrammi toetus);
- Otsa küla saunaruumide remont maksumusega 1708 eurot;
- Väimela staadioni piirdeaia ehitamine summas 8160 eurot.

Meede 3: Sotsiaalhoolekanne ja tervishoid

Võru valla territooriumil asub 4 hoolekandeesutust: Sõmerpalu hooldekodu, Kääpa Sotsiaalkeskus, Vastseliina hooldekodu ja Lõuna-Eesti haiglas asuv hooldekodu. Igas Võru valla piirkonnas tegutseb perearst. Võru linnas asub Võru linna ja valla ning Rõuge valla poolt ühiselt rahastatud Võru esmatasandi tervisekeskus.

Vallas on 70 sotsiaaleluruumi, millest 34 on korterid ning 42 on toad, mida antakse ajutiseks kasutamiseks isikutele või perekonnale, kes ei ole ise suutelised endale eluaset tagama. 2022. aastal vajas sotsiaaleluruumi kokku 144 inimest.

Võru valla eelarvest maksti elanikele sünnitoetust, matusetootust, esmakordselt kooli mineva lapse toetust, kooli lõpetamise toetust, hooldekodu kohamaksu toetust ja eakate juubelitoetust. Jõulupakid said kuni 16 aastased lapsed. Lapse sünni registreerimisel anti lapsevanemale kinkepakk. Sotsiaaltoetust maksti vähekindlustatud valla elanikele tervisega seotud kulude katteks, küttepuude ostu kompenseerimiseks ja erakorraliste kulutuste osaliseks või täielikuks kompenseerimiseks ning raskesse majanduslikku olukorda sattunud pere sotsiaalsest abitusest väljaaitamiseks. Vähekindlustatud peredele maksti lasteaia- ja koolitoidutoetust.

Võru valla 7 hooldustöötajat osutasid abivajavatele elanikele integreeritud teenust, koduteenust ning saatjaga transporditeenust. Koduteenus on täisealiste inimeste abistamine kodu ja isikliku eluga seotud igapäevaeluks vajalike toimingute sooritamisel ja asjaajamisel, et aidata kaasa elukvaliteedi säilimisele ja parandamisele harjumuspärasel keskkonnas ja väljaspool kodu. Koduteenuse kliente oli 67 ja integreeritud teenuse kliente 12.

Sotsiaaltransporditeenus on vajadustele vastava transpordivahendi kasutamise võimaldamine erivajadusega või puudega isikule tööle või õppeasutusse sõitmiseks või avalike teenuste kasutamiseks. Teenust osutatakse isikutele, kellel ei ole puudest või muudest asjaoludest tulenevalt võimalik kasutada ühistransporti, kasutada isiklikku sõiduauto, transporti iseseisvalt või ülalpidamiskohustusega isikute abil korraldada. 2022 aastal osutati sotsiaaltransporditeenust 127-le Võru valla elanikule. Teenust telliti kokku 919 korda.

Valla eelarvest tasuti osaliselt 42 inimese hoolekandeteenuse eest, kelle enda ja ülalpidamiskohuslase sissetulekutest ei piisanud teenuse eest tasumiseks. Lisaks maksti igakuuliselt hooldekodu kohamaksu toetust 77 Võru valla elanikule, kes elavad hooldekodudes. Isikliku abistaja teenust osutati kolmele nägemis- või liikumispuudega isikule. Valla eelarvest maksti igakuuliselt puudega inimese hooldajatoetust või hoolduse korraldamise toetust raske või sügava puudega täisealise isiku hooldamise eest, puudega lapse hooldajatoetust 3-18-aastase puudega lapse hooldamise eest. Puudega lapse hooldajatoetust maksti 2022. aastal kuus keskmiselt 23 lapsevanemale, täiskasvanud isiku hooldamise eest 165

hooldajale ja hoolduse korraldamise toetust 19 raske või sügava puudega inimesele. Sotsiaalmaksu tasuti 17 hooldaja eest.

Tugiisikuteenust osutati 36 puudega või erivajadusega lapsele. Võru valla kaks täiskasvanute tugiisikut osutas teenust 39 täiskasvanule. Tugiisikuteenus on iseseisva toimetuleku toetamine olukordades, kus isik vajab sotsiaalsete, majanduslike, psühholoogiliste või tervislike probleemide tõttu oma kohustuste täitmisel ja õiguste teostamisel olulisel määral kõrvalabi, mis seisneb juhendamises, motiveerimises ning isiku suurema iseseisvuse ja omavastutusvõime arendamises. Võlanõustamise teenusele suunati üheksa inimest.

Vaimse tervise tagamiseks suunati psühholoogi nõustamisteenusele ja pereterapeudi ning hingehoiuteenusele 52 inimest. 2022. aastal taotles Võru vallas riiklikku toimetulekutoetust ühes kuus keskmiselt 70 perekonda, neist lastega peresid oli 31.

Kohalike omavalitsuste koostööna valmis 2022. aastal Võru esmatasandi tervisekeskus.

Suuremad investeeringud sotsiaalhoolekande ja tervishoiu arendamise valdkonnas 2022. aastal:

- sotsiaalosakonna sõiduki soetamine summas 29 000 eurot;
- Väimela perearstiruumide remont summas 15 790 eurot;
- sotsiaalkorterite remont maksumusega 39 431 eurot.

Meede 4: Taristu ja kommunaalmajandus

Võru vallal on 650 km teid. Kõvakattega on 7% valla teedest ning 63% tänavatest. Võru vallas on aastate jooksul loodud mitmeid kergliiklusteid sh valgustusega 35,6 km, mis ühenduvad maakonnakeskusega. Tänavavalgustus on olemas alevikes ja suuremates küldes. Ca 66% tänavavalgustusest on varustatud energiasäästlikke LED-valgustitega.

Enamus Võru valla keskustest on maakonnakeskuse Võru linnaga piisavalt tihedalt ühistranspordiga seotud. Kiire internet (valguskaabel) on olemas Võru valla suuremates asulates.

Võru valla veeteenuse osutajateks on AS Võru Vesi ja OÜ Vaks (Vastseliina piirkond). Võru valla erinevates piirkondades on erinevad kaugkütte teenusepakkujad: Vastseliina alevikus Vaks OÜ, Parksepa alevikus SW Energia OÜ, Väimela alevikus ja Puiga külas on OÜ Vee-ekspert. Ülejäänud valla majapidamistes (sh kortermajades) kasutatakse kütteks lokaalseid lahendusi.

Korraldatud jäätmeveo teenuse osutaja Võru vallas on Eesti keskkonnateenused AS. Võru vallas on eraisikutel liigiti kogutud jäätmeid ja ohtlikke jäätmeid võimalik ära anda kahes jäätmejaamas: Võru linnas asuvas Võru Linna Keskkonnajaamas ja Vastseliina Keskkonnajaamas Vastseliina alevikus. Juriidilised isikud saavad jäätmed üle anda Umbsaares asuvasse Umbsaare Jäätmekeskusesse. Valla suuremates asulates on paigaldatud avalikud paberi- ja papi- ning pakendikonteinerid.

Võru vald panustab vastavalt võimalustele avalike hoonete energiatõhususe suurendamisse ning avaliku ruumi parendamisse sh mängu-, spordirajatised ja puhkealad.

Teedega seotud investeeringud moodustavad kõige suurema osa taristu ja kommunaalmajanduse investeeringutest. Projekteeritud on valla prioriteetsed kergliiklusteede lõigud ning valmistatakse EL programmide toetusrahade taotlemiseks. Suure osa käesolevalt valdkonnast moodustab ka ühisveevärgi- ja kanalisatsioonisüsteemide ehitamise toetamine koostöös ASiga Võru Vesi, kus on prioriteetseteks Võlsi ja Kirumpää ühisveevärgi ja kanalisatsioonisüsteemide ehitamisele rahastuse leidmisel. Lisaks panustab vald suurel määral ka valla hoonete ja rajatiste parendamisse ning jäätmemajanduse arendamisse.

2022. aastal valmis Võru maakonna omavalistuste ülene kliima- ja energiakava.

Teede investeeringud 2022. aastal:

- teede investeeringud summas 453 000 eurot (rajati 3,123 km kõvakatet, teostati 1,394 korduspindamisi ja rekonstrueeriti 4,38 km kruusateed) ning lisaks teostati kruusateede katte uuendamist summas 121 185 eurot;
- kergteede projekteerimine summas 99 725 eurot (Väimelas Pärna tee kergtee; Vastseliina aleviku kergtee; Võru-Kääpa ja Vana-Vastseliina kergtee);
- Orava bussiootepaviljoni katuse ehitamine summas 5844 eurot;
- bussiootepaviljonide paigaldamine Sõmerpalu hooldekodu, Metsatuka (Vastseliina) ja Teemeistri (Vastseliina) peatustesse summas 8970 eurot;
- Jõeveere silla katte vahetamine summas 20 820 eurot;
- Roosisaare silla hooldus ja remont summas 25 000 eurot;
- Vastseliina kalmistu peatee remontimine summas 7636 eurot;
- Osula kalmistu parka ehitamine summas 7542 eurot;
- prügikastide paigaldamine asulatesse ja kergteedele summas 10 000 eurot.

Ühisveevärgi ja kanalisatsiooni investeeringud 2022. aastal

- Kääpa küla reoveepuhasti rekonstrueerimine maksumusega 345 293 eurot sh valla osalus läbi aktsiate soetamine 107 152 eurot;
- Vastseliina aleviku sadeveesüsteemide rekonstrueerimine summas 13 841 eurot;
- hajaasustuse programmis osalemine, valla osalus 110 000 eurot (rahastati 59 taotlust, millest 2 hiljem loobusid).

Hoonete ja rajatiste parendamise investeeringud 2022. aastal

- Kagu-Eesti programmi spetsialistide eluasemete toetuse meede, valla osalus 32 000 eurot (rahastati 9 taotlust);
- kortermajade toetusprogramm, rahastati 1 taotlus toetuse summas 1500 eurot;
- lagununud hoonete lammutamine Vana-Vastseliinas maksumusega 10 936 eurot sh valla osalus 3281 eurot (Kredex toetus);
- lagununud hoonete lammutamine Vastseliinas Võidu tn 29 maksumusega 16 286 eurot sh valla osalus 4886 eurot (Kredex toetus).

Jäätmemajanduse investeeringud 2022. aastal

- Eterniidi kogumisring, 2022 kevadel koguti 84,47 tonni ja sügisel 96,79 tonni eterniiti maksumusega 23 926 eurot sh KIK toetus

Muu taristu investeeringud 2022. aastal:

- 5 ühefaasilise ja 3 kolmefaasilise generaatori soetamine summas 17 040 eurot (Päästeameti toetus).

Meede 5: Ettevõtlus

2022. aasta lõpu seisuga on Võru valla territooriumil äriregistrisse kantud 1 414 juriidilist isikut sh majanduslikult aktiivseid ehk töötajate või käibega ettevõtteid 538. Kõige rohkem töökohti pakub Võru vallas töötlev tööstus, mis moodustab 42% kõikidest töökohtadest. Veidi enam kui 20% töötab tervishoiu ja sotsiaalhoolekande valdkonnas. Valla suurimad ettevõtted on Toftan AS, Barrus AS, Rauameister AS ja Lõuna-Eesti Haigla AS. Valla üheks oluliseks majandussektoriks on ka turism, eelkõige piirkonna tunnusobjektid Vastseliina piiskopilinnus ja Piusa külastuskeskus.

Ettevõtluse arendamiseks on Võru vald keskendunud eelkõige piirkonna tunnusobjektide arendamisele turismi valdkonnas (Vastseliina piiskopilinnus, Piusa külastuskeskus). 2022. aastal toetati nimetatud objekte jätkuvalt läbi tegevustoetuse. Samuti on Võru vallas ettevõtluse prioriteetseks valdkonnaks tööstusalade arendamine. Võrumaa Arenduskeskusega tehti koostööd tööstusalade maakondlikult ühises turundamises.

2022. aastal tehti ka mitmeid ettevalmistusi tegevusteks valla ettevõtjatega nt valla teatajas ühe Võru valla ettevõtte kajastamine, ettevõtjate infolisti loomine, infoseminari korraldamine.

Võru vallas tunnustatakse igal aastal Võru valla ettevõtluse edendajat.

Meede 6: Juhtimine

Võru Vallavalitsus otsib regulaarselt võimalusi valla juhtimisprotseduuride parendamiseks. 2022. aastal tehti algust kultuurivaldkonna töökorralduse muudatuste planeerimisega ja alustati Võru valla haridusvaldkonna arengukava koostamisega.

2022. aastal valmis Võru maakonna omavalistuste ülene kliima- ja energiakava, samuti osales vald maakondliku arengustrateegia uuendamises.

Aruandeaastal korraldati valla arengukava ideekorje kogukondlike koosolekute vormis, mis süvendas kindlasti kontakti kogukonna vajaduste ja valla tegevusplaanide vahel.

III Investeeringute kava täitmise ülevaade

Lisa 2. Võru valla investeeringute kava 2023-2031							
Nr	Investeering	Kogu- maksumus	KOV finants.	Muu finantseering	Omafinants. määr (%)	Elluviimise aasta	Investeeringu täitmine (PUNANE-tegevust pole alustatud, KOLLANE- tegevus on täitmisel)
M1. Haridus ja noorsootöö							
1.1.	Sõmerpalu lasteaiahoone ehitamine	4 300 000	3 141 000	1 159 000	73%	2023-2024	
1.2.	Puiga Põhikooli rekonstrueerimine ja juurdeehitus	3 600 000	3 600 000	0	100%	2022-2023	
1.3.	Parksepa Keskooli hoone soojustamine ja katuse renoveerimine	500 000	100 000	400 000	20%	2027-2031	
1.4.	Koolide staadionite uuendamine	1 000 000	200 000	800 000	20%	2027-2031	
	Kokku M1	9 400 000	7 041 000	2 359 000			
M2. Kultuur, sport, rahvatervis, vaba aeg							
2.1.	Väimela Tervisekeskuse hoone rekonstrueerimine II etapp	650 000	140 000	510 000	22%	2025-2026	
2.2.	Vastseliina rahvamaja remont ja saali ventilatsiooni kaasajastamine	150 000	150 000	0	100%	2027-2031	
2.3.	Lasva rahvamaja hoone katuse rekonstrueerimine	80 000	80 000	0	100%	2027-2031	
2.4.	Vastseliina spordiväljaku arendamine	410 000	110 000	300 000	27%	2023	
2.5.	Juurdepääsutee ja väikesadama ehitus Vagula	400 000	100 000	300 000	25%	2027-2031	
2.6.	Mängu-, spordirajatiste ja puhkealade parendamine ja rajamine	200 000	50 000	150 000	25%	2023-2026	
2.7.	Üldkasutatavate ujumis- ja kalastamiskohtade ning rannaalade korrastamine ja uute loomine (juurdepääsuteed, purded, päästevahendid jms)	120 000	40 000	80 000	33%	2023-2026	
2.8.	Uue maakondliku veekeskuse/spaa arendusprojekti valla osalus	50 000	50 000	0	100%	2027-2031	
2.9.	Kogukonna keskuste arendamine sh külamajad, seltsimajad	500 000	50 000	450 000	10%	2027-2031	
2.10.	Kaasava eelarve rakendamine	80 000	80 000	0	100%	2023-2026	
	Kokku M2	2 640 000	850 000	1 790 000			
M3. Sotsiaalhoolekanne ja tervishoid							
3.1.	Kaasaegse sotsiaalhoolekande asutuse arendusprojekti valla osalus	50 000	50 000	0	100%	2027-2031	
3.2.	Perearsti ruumide remont	200 000	40 000	160 000	20%	2023-2024	
3.3.	Vana-Vastseliina sotsiaalimaja küttesüsteemi	100 000	15 000	85 000	15%	2026	
3.4.	Kogukonnapõhiste teenusmajade loomine	500 000	50 000	450 000	10%	2027-2031	
	Kokku M3	850 000	155 000	695 000			
M4. Taristu ja kommunaalmajandus							
4.1.	Vee- ja kanalisatsioonisteede rekonstrueerimine ja ehitamise projektide valla	400 000	400 000	0	100%	2024-2025	
4.2.	Tänavavalgustuse laiendamine/rekonstrueerimine	400 000	200 000	200 000	50%	2023-2026	
4.3.	Valla teede ehitus	1 600 000	1 600 000	0	100%	2023-2026	
4.4.	Valla hoonete ja rajatiste parendamine ning arendamine (sh juurdepääsuteed ja parklad)	720 000	720 000	0	100%	2023-2026	
4.5.	I prioriteediga kergliiklustee Võru-Kääpa ehitamine	810 000	326 000	484 000	40%	2024-2025	
4.6.	II prioriteediga kergliiklustee Võru-Võksi ehitamine	430 000	174 000	256 000	40%	2024-2025	
4.7.	III prioriteediga kergliiklustee Vastseliina aleviku sisene ehitamine	400 000	160 000	240 000	40%	2027-2031	
4.8.	Tuletõrje veevõtu kohtade ehitus	40 000	40 000	0	100%	2023-2026	
4.9.	Jäätmemajanduse projektid (sh ohtlike jäätmete kogumisring)	300 000	100 000	200 000	33%	2023-2026	
4.10.	Piirkondliku leinamaja taristu arendusprojekti valla osalus	25 000	25 000	0	100%	2027-2031	
4.11.	Vee- ja kanalisatsioonisteede rekonstrueerimise ja ehitamise projektide valla	500 000	500 000	0	100%	2027-2031	
4.12.	Avalike hoonete energiatõhususe suurendamine	400 000	150 000	250 000	38%	2027-2031	
4.13.	Jäätmete liigiti kogumise ja ringlussevõtu arendusprojektide teostamine	100 000	15 000	85 000	15%	2027-2031	
4.14.	Hajaasustuse programmi valla osalus	320 000	320 000	0	100%	2023-2026	
4.15.	Kortermajade toetusprogramm	28 000	28 000	0	100%	2023-2026	
	Kokku M4	6 473 000	4 758 000	1 715 000			
M5. Ettevõtlus							
5.1.	SA Vastseliina Piiskopilinnuse arendusprojektid	250 000	62 000	188 000	25%	2027-2031	
5.2.	SA Piusa arendusprojektid	555 000	140 000	415 000	25%	2028-2030	
5.3.	Turismiobjektide arendamine	200 000	50 000	150 000	25%	2027-2031	
5.4.	Tööstusalade arendusprojekti valla osalus	50 000	50 000	0	100%	2027-2031	
5.5.	Kagu-Eesti spetsialistide eluasemete toetusmeetme valla osalus	140 000	140 000	0	100%	2023-2026	
	Kokku M5	1 195 000	442 000	753 000			
	KÕIK KOKKU	20 558 000	13 246 000	7 312 000			